

»Kakšna pa si,« jo je vprašal Tomaž.

»Lepa,« se mu je nasmehnila.

Nazaj grede so malo govorili. Njena roka je počivala v Tomaževi dlani in oče si je brundal neko partizansko pesem.

»Poročni marš,« je rekla tiho..

Pred domačimi vrati se je začelo. Najprej je moral izstopiti oče in ji pomagati iz avtomobila. Potem je pristopil Tomaž in vse skupaj so posipali z rižem in konfeti. In bilo je polno vzklikov. Tudi filmali so ju — za kasnejši rod, so se smejali. Pri kosilu so se vrstile zdravice in šampanjec je počil, da si je morala kar ušesa zamašiti. Pri kosilu so se odrasli zapletli v razgovor o reformi študija. Izbrali so si odlično temo, ki ni mogla nikoli zamreti. Tudi Tomaža so vključili v razgovor, in bil je izvrsten govornik. Ženske so jo kdaj pa kdaj ošinile z očmi, kot poznamo te stvari, nič naj te ne bo strah in to vse je dolžnost žene. — Ti pogledi pa so bili resnično malomeščanski. Izmuznila se je iz sobe, tiho smuknila mimo kuhinje. Pleskarji so že bili odrgnili omet.

»Očka je rekel, da bo to zdaj soba za goste,« je zaslišala za seboj Mišin glas.

»Torej sem bila tudi jaz gost,« je pomislila in nobena žalost ali razočaranje je ni obšlo. To jo je tako presenetilo, da je postala dobro razpoložena.

»Neljub gost,« je šepnila na Tomaževo uho, ki ni vedel za kaj gre in se samo nasmehnil ter se posvetil reformi.

Zdelo se ji je celo, da je srečna. Izpolnila se ji je dolgoletna želja, da bi bila po poklicu lahko gost.

Njegova vita nova

Barbara Brecej

Krog odločitve se je zaključil. Dolgotrajna in mučna spoved pred seboj ni bila več nič drugega kot omahovanje — končno je opravljena. Ohrabren s svetlimi vzgledi svojih prijateljev, se je čist kot studenčnica namenil grešiti. Preostalo mu je le še nekaj brezbarvnih dopoldnevov v službi, ki jih je nameraval poživiti z organizacijskimi podrobnostmi.

Toda...

Tatjanino pismo zjutraj ga je spravilo še ob tisti kanec navdušenja nad stvarjo, katero je pustila v nemar celo vest; stranska posledica pisma pa je bilo občutno

znižanje še tistega razpoloženja, ki so ga dopuščala dejstva, kot mrzla soba, rep pred kopalnico in megla, razvlečena po cestah ko vojaški močnik. Ležalo je na pisalni mizi s pridihom poseebljene nedolžnosti, preveč belo in brezhibno na pogled, da bi lahko obetalo kaj vzpodbudnega — pa vsaj relativno sprejemljivega. Njeni pisemski zmazki, drugače jih že ni mogel imenovati, so bila kratka sporočila z velezniki, ki so mu krivili hrbtenico, da se je počutil kot ubogljiv pes ob svojem gospodarju. — To jutro pa se mu je posrečilo z upornostjo strmeti v hladno krpo snega in kar samo po sebi je bilo umevno, da je vso jutranjo pošto odrinil z omalovažujočo kretnjo, tako odločno prilagojeno tistemu trenutku — celo zazdelo se mu je, da nekoliko greši s svojim poklicem, ker ni igralec. Toda razpoloženje se mu ni povrnilo. Hip ali dva je negibno obsedel in poln pričakovanja zrl v vrata, da bo kdo vstopil in se ujel v past njegovega razpoloženja. Nikogar ni bilo! Razgrnil je časopis in z navajeno roko segel po namiznem koledarju — samo zaradi formalne osvežitve spomina.

Kar tako pa se tudi ni dalo spraviti s sveta Tatjanino pismo. Kdaj pa kdaj je izpod čela pogledal nanj zaradi skrite želje, da je vse skupaj le domišljija. A bilo je tako, kot bi pomakal roko v krop. Vsakokrat je vzdramil svojo vest s starimi, že neštetokrat med spovedjo zastavljenimi vprašanji. Ali dela prav? Bo njegova odločitev rodila koristne sadove? Je pametno in razsodno njegovo početje? Toda odgovori so se mu ponujali kar sami, ne da bi grebel po sebi, ali iskal opravičila. Še več! Pojavljale so se nove ugotovitve, ki so potrjevale pravilnost odločitve, istočasno pa tudi dvigale njegovo samozavest. In ni se mogel ubraniti, da ne bi ponovno prisluhnil melodiji strun, ki so zanj najlepše pele.

Torej: predvsem in zelo ga je žalil njen odnos do njega. To se pravi, da mu je v družbi glasno oporekala, še več, dokazala, da ima napak in pri tem uživala. S samopašnostjo največje modne kreatorke (po njegovem imajo samo moški izostren modni čut za ženska oblačila), je s posmehom zavračala njegove pripombe, kako naj se oblači, češ da nima pojma o tem, kakšen tip ženske je, in kaj ji zato pristoja. — Nikoli ga ni spraševala o tej ali oni stvari za svet, kjer bi se dalo vsaj slutiti, da je nemočna, da si želi pomoč in varstvo — njegovo. Nasprotno! Obnašala se je tako, kot bi se moral on v nujnem razmerju. Celó večkrat se je primerilo, da enostavno ni bilo časa zanj; in to zato, ker je morala dokončati kakšno delo, ki pa še zdaleč ni bilo gospodinjskega značaja, vodila kak sestanek ali se morala udeležiti kakega (zanj) nepomembnega in nezanimivega razgovora.

Naprej: to, kako je pojmovala »njuno ljubezen«, še zdaleč ni bilo v skladu z njegovim konceptom. Nikoli ni imela navado reči — ali me boš poročil,

— kajne da me imaš rad, pač pa se je obnašala tako, kot bi bile te stvari odvisne tudi od nje. Vsako stvar, ki ji jo je predlagal, je znala tudi odkloniti in to pogostokrat na tak način, da je ostal čisto brez besed od začudenja, kako se mu sploh upa oporekati. Enostavno, ni se dala voditi njemu, ki mu ta vloga pritiče že od pamtiveka.

In še »tisto« se ni zgodilo vedno, kadar je to zahteval. Pač pa le, če je bila razpoložena. Ali je kdo že kdaj slišal večjo neumnost?

Nenadoma se je kot grešnik ozrl okoli sebe iz bojazni, da bi lahko kdo bral njegove misli. Moral si je priznati, da bi v očeh svojih prijateljev veliko izgubil, če bi vedeli, da si je priboril dostop do »tistega« šele po dveh letih. In ta čas ji je bil zvest ko list drevesu. Pa še potem se ni zgodilo tako, kot bi se moralo. Zelo preprosto mu je razložila, da si ne želi, da bi bil on prvi. Da sploh noče nikogar, ki naj bi bil prvi. Ker da je to zvezano po navadi z usodnim pojmovanjem, da je prvi vedno tudi »edini pravi«, kar je seveda strašanska zmota — toda tu velja misticizem. Kasneje se je izpraševal, če bi bil on sploh zmožen doseči prvi pri njej »tisto«. Nekoliko se je bal zanjo (ali pa za svoj mir), da bi ji ne prizadel bolečino, nekoliko pa se je zadrževal tudi zaradi strahu, da bi ne pokazal prevelike gorečnosti in nestrpnosti, ki bi ga v njenih očeh degradiralo v zgolj in samo telesno bitje — zato se je vsa stvar zavlekla dalj kot je pričakoval. Nepričakovano mu je v enem izmed svojih pisemskih zmkov sporočila, da je pri ginekologu postala prava ženska. Njena pokončna pisava je sekala belino pisma z neslišnimi kriki obtožbe, z nevidnim posmehom in morda tudi s kancem zaničevanja. Pa saj je sama tako želela... in veliko vode je steklo v morje preden je ugotovil, da ženska redkokdaj misli tako kot reče. In da je to stvar naredila v posmeh in sramoto njemu. Tako je dokončno zasedla prestol...

Način, kako ga je predstavila staršem, je bil naravnost poniževalen. Saj to se vendar ne dogaja vsak dan! Predstavila ga je na cesti, kar tako in še v isti sapi pripovedovala o nečem tretjem. On pa je v sredi kdaj pa kdaj bevsknil in zalajal kak zvoneč stavek kot pes na pasji razstavi, samo da bi se kateri od prisotnih spomnil tudi nanj...

Pa to, da je vedno zamujala njune sestanke, ali da mu je kar sredi pripovedovanja planila v besedo in rekla: »Veš kaj sem se spomnila...«, kar je dokazovalo dvojje, da ga ni poslušala in da ima svoj miselni svet, in to je vsekakor huje...

Čisto natanko pa ni vedel zakaj jo bo prevaral. Zaradi maščevanja, ali pa zato, ker je tako trdno prepričana v njegovo ljubezen. Morda zato, ker vsi okoli njega varajo sebe, žene ali dekleta s praznimi zmagami in s polnimi telesi

energije. Verjetno bo zmes užaljenosti, ker ga premalo upošteva, nekaj zato, ker to delajo vsi, in nekaj tudi zaradi tega, da bo končno spoznala, da ni edina ženska zanj, če tako misli. Zamislil se je nad tem, kolikokrat je že postavljala obrambni zdi ali pasti, v katere bi se ujela. Kolikokrat si je dopovedoval, da mora biti nedostopen ko gora v njeni družbi in mrk kot Marx na slikah. Pa je vse skupaj zdržalo le do trenutka, ko jo je zagledal prihajati izza vogala, zato je resno posumil v uspeh svoje odločitve. In ravno pred dnevi sta imela razširjeno debato o varanju, kakor da bi slutila njegove namene? Morda pa? Pri nejej je vse mogoče. Tudi v to bi verjel, da zna brati misli...

Čas v službi se je vlekel, vlekel kot med, ko se ga pretaka. Polzel je iz pisalne mize na steno do ure in nazaj, dokler se ni ustavil na Tatjaninem pismu.

POSLUŠAJ, tako je začela, NE VERJAMEM V ABSOLUTNE STVARI, TAKO KOTI TI VČASIH POIZKUŠAŠ NEMOGOČE. V TEM TRENUTKU SE TI ZDI NAJBOLJ NEMOGOČE VARATI ME — ZATO ME PREVARAJ. TO JE TUDI ODGOVOR NA VPRAŠANJE GLEDE POROKE S TEBOJ. Bog, celo to je rekel! KER SVA OBA OBIČAJNA SMRTNIKA, NE BO NAJIN ZAKON NITI ABSOLUTEN Z MOJE, ŠE MANJ PA BO TISTO KAR JE SEDAJ ZATE NEMOGOČE OSTALO TUDI NEMOGOČE — S TVOJE STRANI! TO BO OGNJENI KRST ZA OBA — TACA.

Presenečen, začuden, osupel in popolnoma prepoten, ga je dvakrat prebral, preden ga je dojel ter se potem izčrpan naslonil nazaj na naslonjalo in roke porinil globoko v žep. Ko bi imel kaj žganega pri roki. Znašel se je na poti, ki ne pelje nikamor. Vprašanja so se utrinjala ko zvezde v avgustu in se strnila v nepremagljivo oviro samih vprašanj brez odgovora. Kakšen vzrok tiči zadaj in kaj sploh hoče doseči s tem? Saj mu lahko enostavno reče — sita sem te, pojdi rakom žvižgat — ne pa ognjeni krst. Kar predstavlja si njen obraz ob pisanju tega zmazka. Saj je bil vendar že popolnoma sprijaznjen s tem dejstvom, zaradi njenega in svojega dobra, pa mu gre in z izkušenim zamahom rablja uniči vse, kar je sploh prijetnega na stvari — dopusti in dovoli prepovedano. Legalizira skrivnost! Vrag naj jo vzame! Kar naroči mu, naj jo prevara — kot bi v gostilni naročala krvavice — pa bolj zapečene, prosim, in ne čisto suhe.

S čim pa je sploh zaslužila, da ji je zvest? Z nežnostjo? Z vdanostjo? S poslušnostjo? Z občudovanjem? S pritrjevanjem? S slepo ljubeznijo? Nič kolikokrat mu je zatrjevala — nočem, da se me polaščaš. Ne maram živeti v tebi. Poleg hočem biti. Tako kot ti. Če pa tega ne zmoreš, se bova morala pač posloviti. — Hudiča vendar. Saj tudi on hoče biti poleg nje in ne kaka cunjja, ki si jo natakne, kadar ji to godi...

Nekaj se mu je zataknilo v glavi. Ali celo premaknilo. Saj se vendar bori za isto stvar kot ona. Poleg nje hoče biti, če mu že ravno ne uspe nadvladati jo, samo da se je on kot moški veliko bolj upravičen boriti za ta položaj. Ne samo zaradi tega, ker ima kot starejši več izkušenj, ali ker je bolj pameten — ta pravica mu vendar pripada že čisto iz zgodovinskega porekla. Moški je. Moškim je vendar, odkar obstaja svet, z malenkostnimi predahi, ki niti omembe niso vredni, dana večja vrednost. To je tako jasno, da so se celo ženske sprijaznile s takim položajem. Zdaj so seveda začele nekaj brkljati po pisarnah in raznih drugih službah, pa že mislijo, da so prav toliko vredne in pametne kot oni. Že to izdaja njihovo otročjost. Ženske so v bistvu to, kar so bile. Pa konec besedi! Njihovo prvotno mesto je še vedno tam, kot je bilo. Toda, kdo to pravi? Vsi vendar! To je tako rekoč notorno dejstvo. Morda pa so ženske resnično napovedale revolucijo, kot je zadnjič rekel Miha. Ta bo že vedel. Njega bo moral vprašati, kakšno je pravzaprav to revolucionarno gibanje žensk. In rečimo, da se Tatjana bori za enakopravnost — potem ga bo tudi ona prevarala. Takoj je začel iskati, kdo bi lahko prišel v poštev. Po njih delih jih boste spoznali, pravi svetopisemski izrek. Kaj bo spoznal? Da želi in hoče biti »poleg njega« kot pravi sama, zaradi tega pa ga bo varala in lagala kot delajo to moški. Do sedaj tega ni delal — zdaj pa bo. O, igrali se pa ne bomo. Olajšanje mu je preplavilo telo. Vzel je svinčnik in zapisal:

ANKETA O ŽENSKI PSIHI. Spodaj, PRVA ŽRTEV. Dvignil je telefonsko slušalko in zavrtel neko številko. Ko je čakal na odziv, si je popravil kravato ... A) VPRAŠANJE: BI DALI SVOJEMU MOŽU, »DOPUSTNICO« ZA SKAKANJE ČEZ OJNICO? To je tudi glavna tema, je pomislil, ponosen nase. Halo, se je oglasil piskajoč glas, da ga je streslo. Bog, je pomislil, to pa ni tako lahko, kot izgleda ...

Končno je bila ura dve. Z odločno kretnjo je zaprl mizni predal, stlačil v žep Tatjanino pismo, in pogumno zapustil pisarno. Nov človek bo postal. Nič več igrača ali cunjia v njenih rokah. Spoznal bo kolone žensk z njihovim blagoslovom. Še žal ji bo. O pa kako. Človek z dvojno hrbtnico bo. Kar danes bo začel. Brez odlašanja.

Toda ...

Videl jo je prihajati izza vogala ...